

TOEELSPELEN

SARAH NEUTKENS

TONEELSPELEN

2024 Prometheus Amsterdam

© 2024 Sarah Neutkens

Omslagontwerp Suzan Beijer en Sarah Neutkens

Foto auteur Alexander Deprez

Opmaak binnenwerk Mat-Zet bv, Huizen

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 5452 3

op het onmogelijke voorbereid
vind ik het vreemd dat ik jou vermijd

Everybody knows that the boat is leaking
Everybody knows that the captain lied
Everybody got this broken feeling
Like their father or their dog just died
Everybody talking to their pockets
Everybody wants a box of chocolates
And a long-stem rose
Everybody knows

Leonard Cohen

PROLOOG

DE MAN EN DE REGISSEUR

‘Kunnen we deze scène nog eens overdoen?’

Je scheurt een klein stukje van het script af en stopt het in je broekzak. Nog drieënhalf uur zit je vast in een scriptlezing (je zit vast).

‘Weet je, ik was dus laatst bij *Dingen die je niet kan repareren* –’

‘Je had beter je tekst voor kunnen bereiden.’

‘– en daar schemerde die lichtheid en nutteloosheid van het leven ook heel sterk in door.’

‘Beckett had dus nog een puntje kunnen zuigen aan een stuk dat één ster kreeg in zowat alle kranten. Bravo.’

‘Waarom heb ik de rol van Lucky gekregen?’

‘Eerste bedrijf, pagina zes. Kom.’

‘Dus: Lucky is de lijfeigene van Pozzo.’

‘Correct.’

‘En hij wordt voortdurend gecommandeerd door zijn baas.’

‘Je hebt grip op de materie! En nu spelen, jongen!’

‘Dan vraagt Pozzo of Lucky kan dansen om de tijd te verdrijven.’

Je steekt één hand omhoog en maakt dansende bewegingen met je vingers, zwaaiend zit je aan het hoofd van de tafel terwijl de andere acteurs je aankijken.

Je vervolgt: ‘Maar dansen doe je toch niet alleen?’

‘Je moet dansen,’ zegt de actrice die Estragon speelt. ‘In het tweede bedrijf word je namelijk stom, weet je nog?’

‘En?’

‘Dat pantomime is de enige manier waarop je je nog kan uitdrukken.’

Plotseling driftig hoor je jezelf zeggen: ‘Wat heeft dat nu voor nut als Pozzo toch blind wordt in het tweede bedrijf en die Vladimir en jij ons toch niet echt zien?’

Aan de leestafel blijft het stil.

‘Ik was liever Godot geweest.’

‘Je kan toch niet iemand spelen die geen enkele keer ten tonele verschijnt?’

‘Dus moet ik er vrede mee hebben dat ik een lijfeigene ben, willoos en stom?’

‘Je kan dansen!’

‘Vladimir en Estragon kunnen zichzelf tenminste nog ophangen, ik kan helemaal niets. Ik word bespeeld door

de blinde Pozzo. Zeg eens eerlijk: is dit nu de rol die mij op het lijf is geschreven?’

Je laat jezelf achterovervallen tegen de leuning van de stoel en zegt niets meer totdat de scriptlezing voorbij is.

De andere acteurs zijn naar huis, de regisseur kijkt je met een vermoeide, geforceerde glimlach aan.

‘Luister. Sommige dingen heb je niet zelf in de hand.’

‘Jij en Pozzo regisseren elke beweging – ik was liever Godot geweest. Dan wachtten jullie allemaal op mij. De hoofdrol!’

De regisseur staat op en rekt zich uit, kreunend.

‘Je kan goed dansen,’ zegt hij als hij het kleine zaaltje uit loopt.

Onhoorbaar zeg je: ‘Morgen ben ik meneer Godot.’
(Ik mag dan wel stom zijn, maar morgen zal ze me horen)

En toen ik mijn neus tegen je warme schouder drukte en
je zomer rook en je zo dichtbij was dat ik je in de schemer
niet meer kon zien

En toen je zei

Je bent zo mooi in dit licht

Ik wil je zien

Je bent te dichtbij

En we allebei dezelfde stilte zwegen

Afscheid namen van het zien

En ik je rook

Je rook, je rook

De geur van jou

Het gezaag van krekels

De geur van jou

Het gezaag van krekels

Het genot van herhaling

Het gemis van jou
Het genot
De geur
Het geluid
Het gemis
Afscheid namen van het zien
En we allebei dezelfde stilte zwegen

Kom mij alsjeblieft weer tegen

AKTE I

SARAH

Met het dak van mijn auto open reed ik door een donkere augustus naar huis. De avond was koel langs de maisvelden, warmde telkens kort op tussen de weilanden. Schimmen van koeien, in de verte het geluid van een combine. Het was helder, heel fris en lauwwarm. Ik stak mijn hand omhoog door het gat van het open dak en deed alsof je me kon zien zwaaien, ook al reed je de andere kant op. Ik hield mijn hand stil in de wind van het geweld van het autorijden. Zoals ik al zei: ik deed alsof je me kon zien zwaaien. Een tableau vivant-pantomime met mijn rechterhand, geen dans. Dansen doe je samen. Ik was een kleine stip en jij was een kleine stip. Ik, stip, zwaaide naar jou, stip, trok in mijn gedachten een lijn, stip stip stip, naar jou en ik dacht: hoe verder de ene stip (waarnemer) van de andere stip (object) verwijderd is, hoe meer de stip mee lijkt te bewegen. Zo leken we ons exact op één lijn te bevinden.

Ik, stip, reed dus met het dak van mijn auto open door een donkere augustus naar huis, terwijl jij, stip, door dezelfde donkere augustus naar een ander huis reed. Waarschijnlijk hield je beide handen aan het stuur. Ik hield nog steeds mijn hand omhoog door het gat van het dak van mijn auto en deed alsof je me kon zien zwaaien terwijl ik mijn hand stilhield en dacht aan een tableau vivant en aan een pantomimespeler. Ik dacht niet aan dansen. Dat doe je niet alleen. Dat was allemaal aan het gebeuren, in actieve zin, terwijl er een combine op de achtergrond zoemde en terwijl er koeien natte condens op hun neus voelden zitten. Terwijl er heel veel andere auto's waren maar toevallig niet op de weg waar ik op reed (maar misschien wel op de weg waar jij op reed).

Jouw beide handen aan het stuur.

En terwijl dat allemaal gebeurde of aan het gebeuren was trok ik een lijn, stip stip stip, van mij, stip, naar jou, stip, en dacht ik: hoe verder twee geliefden van elkaar af staan, hoe meer ze toch – een recalitrante illusie – het idee hebben dat ze met elkaar meebewegen. En dat terwijl ze zelf, stip, op één punt blijven staan. Stip.

En terwijl ik, stip, dat bedacht, trapte ik op de rem, trok ik mijn hand terug uit het gat van het open dak en voelde ik dat mijn vingers koud waren geworden. Natte condens op de neuzen van koeien. Geen andere auto's op de weg waar ik op reed (maar misschien wel op de weg waar jij op reed).

Gezoem, zalvende geur, aanstormende nazomer
Tegelijkertijd zo dichtbij
Je rook, je rook
Ik wil je zien
En zo ver van elkaar vandaan
Dat we elkaar nooit echt hebben gezien
In de schemer
Door een donker augustus
Met beide handen aan het stuur
Dacht ik:
Ik
Stip
Jij
Stip
Parallax

